

ISSN 0556-1590

ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК

ЧАСОПИС ЗА РАЧУНОВОДСТВО И ПОСЛОВНЕ ФИНАНСИЈЕ

15 и 16

Београд - 2023

ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК организује
ONLINE СЕМИНАР (ВЕБИНАР) на тему

АКТУЕЛНОСТИ У ВЕЗИ СА ЕЛЕКТРОНСКИМ ЕВИДЕНТИРАЊЕМ ПДВ, ЕЛЕКТРОНСКИМ ФАКТУРИСАЊЕМ И ИЗДАВАЊЕМ ФИСКАЛНИХ РАЧУНА

ТЕМЕ:

- Промоција Приручника за електронско фактурисање, електронско евидентирање обрачуна ПДВ и фискализацију;
- Електронско евидентирање ПДВ преко СЕФ у складу са новим Правилником о електронском фактурисању;
- Сторнирање електронских фактура;
- Остала актуелна питања у вези са применом Закона о електронском фактурисању;
- Актуелна питања у вези са издавањем фискалних рачуна у складу са Законом о фискализацији;
- Одговори на питања.

Предавачи: **Јована Стојановић**, др **Милан Неговановић** и **Горан Лазовић**

Преко интернет платформе **Zoom**

12. септембар 2023. године

Почетак у 9,00 часова

Накнада за присуствовање вебинару износи 9.000 динара (са ПДВ) за претплатнике, а 15.000 динара (са ПДВ) за лица која нису претплатници.

За купце Приручника за електронско фактурисање, електронско евидентирање обрачуна ПДВ и фискализацију присуствовање вебинару је бесплатно.

У износ накнаде укључене су и презентација предавача у PDF формату, као и право на одложено гледање снимка вебинара.

Пријављивање се врши попуњавањем и слањем пријаве на **е-Продавница** на нашем сајту, у оквиру секције **РЕГИСТРАЦИЈА ЗА ОНЛАЈН СЕМИНАРЕ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ПРИВРЕДНОГ САВЕТНИКА**.

Након одобрења пријаве, а по извршеној уплати, корисник добија параметре за регистрацију на платформи Zoom, преко које ће се вршити пренос вебинара.

Полазник који као купац Приручника има право на бесплатно присуствовање вебинару треба само да се пријави и не мора да доставља доказ о уплати.

Детаљне информације у вези са пријављивањем, плаћањем и слањем линкова можете добити на тел: **011/3209-645** или путем мејла **nenad.stokovic@privsav.rs**.

РЕДАКЦИОНИ ОДБОР: Иван Антић, Снежана Анђић, Споменка Бабић, Ивана Бараћ, Вера Бјелица, мр Дејан Даботић, др Тања Ђелић, Андрија Јовичић, Гордана Кесић, др Наташа Ковачевић, Милена Менковић, др Милан Неговановић, мр Живко Нешић, др Миленко Павловић, Милош Петровић, Бранка Радовић, Рада Радовић, Горан Савић, др Драгиша Слијепчевић, Ратомир Слијепчевић, др Милутин Срдић, др Славољуб Станић (председник), Ирина Стевановић-Гавровић, мр Миливоје Цветановић, др Ратомир Ћировић

ИЗДАВАЧ: ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК, д.о.о., Београд, Булевар краља Александра бр. 86
Поштански фах 345.

Текући рачуни: 205-5686-05, 170-900-30, 160-186875-14 и 220-135317-86

СЛУЖБА ОБЈАШЊЕЊА ПРОПИСА, тел.: 011-3209-600

СЛУЖБА ПРЕТПЛАТЕ, тел. 011-3209-630, e-mail: pretplataps@privsav.rs

УРЕДНИК ПЕРИОДИЧНИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Иван Антић, тел. 32-09-667

ЛЕКТОР

Саво Пешуг

ДИРЕКТОР И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

др Ратомир Ћировић, тел. 32-09-660, e-mail: privrednis@privsav.rs

Адреса сајта на Интернету: www.privsav.rs

САДРЖАЈ:

Стр.

АКТУЕЛНОСТИ И НОВИ ПРОПИСИ

Техничке измене у систему електронских фактура извршене у августу 2023. године – др Милан Неговановић	5
1. Измене и допуне од 8. августа 2023. године – Верзија 3.4.4	5
2. Измене и допуне од 25. августа 2023. године – Верзија 3.4.5	6
Донета је Уредба о изменама Уредбе о критеријумима за доделу подстицаја послодавцима који запошљавају новонастањена лица у Републици Србији – Весна Боровић	7
1. Продужетак рока за запошљавање новонастањених лица са правом на подстицај	7
2. Продужетак рока у којем послодавци могу користити право на подстицај	7
3. Продужетак периода у којем послодавци могу поднети пријаву за подстицај	8

ПОРЕЗИ И РАЧУНОВОДСТВО

Порески и рачуноводствени аспекти враћања добара – Данијела Крајић Дамјановић	9
1. ПДВ третман враћања добара	9
2. Рачуноводствени аспект враћања добара	13
3. Примери рачуноводственог евидентирања враћања добара, издавања ЕФ, евидентирања ПДВ преко СЕФ и исказивања података у Обрасцу ПОПДВ	16
Поклон-честитке (ваучери, поклон-бонови) као једнонаменски и вишенаменски ваучери (рачуноводствени и порески третман) – Горан Лазовић и Иван Антић	24
1. Предности и недостаци поклон-честитки и картица за продавца	24
2. Признавање прихода од продаје, евидентирање промета преко електронског фискалног уређаја и обрачун ПДВ	25
3. Вредносни ваучери – обрачун ПДВ и издавање фискалних рачуна	25
4. Организација продаје поклон-честитки	30
5. Рачуноводствено евидентирање поклон-честитки	30
6. Признавање прихода и обрачун ПДВ по основу нереализованих поклон-честитки	32
7. ПДВ евиденција ваучера	32

Одмеравање финансијских средстава по фер вредности кроз остали укупни резултат (ФВОУР) – др Ратомир Ћировић	33
1. Уводне напомене	33
2. Класификација финансијских средстава по ФВОУР	34

ОБРАЧУН ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА НА ЗАРАДЕ

Обрачун пореза и доприноса на зараде запослених који раде са пуним радним временом – Весна Боровић	39
1. Шта чини зараду запослених на коју се обрачунавају порез и доприноси	39
2. Основица за обрачун пореза на зараде запослених	42
3. Основица за обрачун доприноса за социјално осигурање запослених	43
4. Стопе пореза и доприноса на зараде запослених, обавеза обрачуна, плаћања и подношења пореске пријаве	45
Прерачун са нето на бруто зараду – Весна Боровић	47
Примери обрачуна пореза и доприноса на зараде запослених и попуњавања пореске пријаве на Обрасцу ППП-ПД – Весна Боровић	49
1. Исплата зараде запосленом из једног дела	49
2. Исплата аконтације зараде и исплата коначне зараде када је претходно исплаћена аконтација зараде	50
3. Исплата аконтације зараде и исплата коначне зараде када је бруто износ аконтације нижи од најниже основице за обрачун доприноса	52
4. Исплата зараде која је виша од највише основице за обрачун доприноса	54
5. Исплата зараде која у збиру са накнадом зараде прелази највишу основицу социјалних доприноса	55
6. Обрачун доприноса на најнижу основицу када послодавац до краја текућег месеца није исплатио зараду запосленом за претходни месец	56
7. Исплата зараде запосленом који је засновао радни однос у току месеца, односно коме је престао радни однос у току месеца	58
8. Исплата бонуса, регреса и других примања са карактером зараде након исплате коначне зараде	59
9. Исплата бонуса, регреса и других примања са карактером зараде истовремено са исплатом накнаде зараде	60
10. Исплата зараде и обрачун примања по основу коришћења службеног возила у приватне сврхе	61
11. Исплата зараде и обрачун примања по основу коришћења стамбених зграда и станова од стране запослених	62
Рад са непуним радним временом – Тијана Павловић	64
Минимална зарада – Весна Боровић	70
1. Основна бруто минимална зарада	71
2. Начин прерачуна нето минималне зараде на бруто	71
Обрачун пореза и доприноса на премије добровољног здравственог осигурања и пензијски допринос у добровољни пензијски фонд – Весна Боровић	73
1. Увод	73
2. Примери обрачуна пореза и доприноса кроз систем обједињене наплате	75
3. Порески третман према Закону о порезу на добит правних лица	83

СIP – Каталогизација у публикацији,

Народна библиотека Србије, Београд, 658 + 657

ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК: часопис за рачуноводство и пословне финансије/одговорни уредник др Ратомир Ћировић, – Год. 1, бр. 1 (1952) –. – Београд: Привредни саветник, а.д., 1952

– Предузеће за графичку делатност, трговину и производњу: „Графипроф“, Максима Горког 1а. – 27 цм

Доступно и на: [//www.privsav.rs](http://www.privsav.rs) – Петнаестодневно

ISSN 0556-1590 – Привредни саветник

COBISS.SR-ID 16400642

Пореско ослобођење по основу организовања рекреације, спортских догађаја и активности за запослене – Иван Антић	84
1. Издаци за изградњу просторија и/или набавку опреме за рекреацију на радном месту	84
2. Накнада трошкова колективне рекреације запослених	85
3. Обезбеђивање специфичне врсте, обима или квалитета рекреације	86
4. Организовање спортских догађаја, односно других активности запослених	86
5. Рачуноводствено евидентирање и порески третман	86
Примања лица у радном односу код исплатиоца на која се не плаћа порез на доходак грађана – Весна Боровић	87
1. Накнада штете запосленом због повреде на раду	88
2. Помоћ због уништења или оштећења имовине услед елементарних непогода или других ванредних догађаја	89
3. Примања по основу организоване социјалне и хуманитарне помоћи	90
4. Новчана помоћ запосленима која служи за лечење у земљи или иностранству	91
5. Солидарна помоћ запосленима из средстава синдиката	92
6. Затезна камата коју запослени остваре у судском спору из радног односа	92
7. Издаци за образовање, стручно оспособљавање и усавршавање запослених	93
8. Колективно осигурање запослених од последица несрећног случаја	94
9. Радна одећа за запослене	95
10. Обавеза и видови здравствене заштите запослених који терете трошкове пословања	96

УПУЋИВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ НА РАД У ИНОСТРАНСТВО

Упућивање запослених на привремени рад у иностранство – услови за упућивање и обавезе послодавца – Никола Јеринић	97
1. Основни појмови из Закона о упућивању	97
2. Упућивање на привремени рад у иностранство или упућивање на службени пут у иностранство (када се примењују једна, а када друга правила)	98
3. Активности које послодавац мора да предузме у бази Централног регистра обавезног социјалног осигурања поводом упућивања запослених на привремени рад у иностранство	100
4. Заштита запослених на привременом раду у иностранству и услови упућивања	101
Деташирање, односно упућивање запослених на привремени рад у Немачку у складу са посебним споразумом (општа правила и процедура) – Никола Јеринић	107
1. Општа правила деташирања запослених у Немачку	107
2. Фазе за реализацију деташмана	109
Опорезивање зарада запослених који су упућени на привремени рад у иностранство и обавезно социјално осигурање – Никола Јеринић и мр Дејан Дабећић	110
1. Утврђивање зараде која представља основицу за плаћање пореза и доприноса	110
2. Коришћење здравствене заштите запослених упућених на рад у иностранство	116
3. (Не)могућност исплате зарада у девизама у Републици Србији у складу са Законом о девизном пословању запосленима који су упућени на привремени рад у иностранство	118
4. Примери примене УИДО и социјалних споразума приликом упућивања запослених на рад у иностранство	118
5. Попуњавање пореске пријаве на Обрасцу ППП-ПД	120
Спорна питања у вези са обрачуном увећане зараде упућеника за прековремени, минули, ноћни и рад у дане празника – Никола Јеринић	126
1. Прековремени рад у иностранству	126
2. Питање обрачуна увећане зараде за минули рад упућеника	127
3. Ноћни рад у иностранству	127
4. Рад у иностранству у дане празника	128
5. Дефинисање зараде која улази у просек за обрачун накнаде зараде за годишњи одмор и боловање запослених који су упућени на привремени рад у иностранство	129

ПРИВРЕМЕНИ И ПОВРЕМЕНИ ПОСЛОВИ

Привремени и повремени послови – Тијана Павловић -----	130
1. Обрачун накнаде из привремених и повремених послова, осим за лица која су чланови омладинске или студентске задруге која су на школовању, до навршених 26 година живота	131
2. Обавезе које се плаћају на накнаду из привремених и повремених послова за лица која су чланови омладинске или студентске задруге која су на школовању, до навршених 26 година живота	142
3. Пријава на осигурање	144

ПРЕДУЗЕТНИЦИ

Лична зарада предузетника – Иван Антић -----	145
1. Опредељење предузетника за исплату личне зараде	145
2. Лична зарада предузетника	146
3. Примери обрачуна пореза и доприноса	146
4. Лична зарада и порески биланс предузетника	150
5. Подизање готовине предузетника који се определио за исплату личне зараде	150
6. Накнада трошкова службеног путовања предузетнику који се определио за исплату личне зараде	151

КРАТКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Кратке информације – др Рагомир Ћировић и Иван Антић -----	152
1. Полугодишње и квартално извештавање према Закону о тржишту хартија од вредности	152
2. Донет је нови Правилник о садржини Регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију	153
3. Ревалоризација рата за откупљене друштвене станове на дан 30. јуна 2023. године	155

МИШЉЕЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Мишљења надлежних органа у вези са применом прописа -----	157
ПДВ	157
Порез на доходак грађана	160
Порез на добит правних лица	163
Порези на имовину	165
Рачуноводство	167
Избегавање двоструког опорезивања	168
Обједињена мишљења	170

РОКОВНИК

Роковник за подношење прописаних обрачуна и за плаћање обавеза у месецу септембру 2023. године – Весна Боровић -----	171
---	-----

АКТУЕЛНИ ПОДАЦИ

Актуелни подаци – Весна Боровић -----	174
--	-----

ТЕХНИЧКЕ ИЗМЕНЕ У СИСТЕМУ ЕЛЕКТРОНСКИХ ФАКТУРА ИЗВРШЕНЕ У АВГУСТУ 2023. ГОДИНЕ

У току августа 2023. године Министарство финансија је у два наврата извршило одређене техничке измене у систему електронских фактура (СЕФ) које укратко објашњавамо у наставку.

1. Измене и допуне од 8. августа 2023. године – Верзија 3.4.4

На сајту efaktura.gov.rs Министарство финансија је објавило да је од 8. августа 2023. године на демо верзији система извршено ажурирање које носи ознаку 3.4.4. о чему је објавило одговарајуће детаље исправки и ново Интерно техничко упутство. Ови документи могу се преузети са наведеног сајта.

Ове измене су у **продукциону верзију СЕФ уграђене 12. августа 2023. године.**

Ове измене и допуне огледају се у следећем.

У електронској фактури омогућен је унос јединичне цене добра, односно услуге на максимално 4 децимале, уместо на раније 2 децимале. Овим је, и на графичком интерфејсу и кроз АПИ, приликом креирање електронске фактуре, у поље јединична цена омогућен унос износа до четири децимале, док је код осталих поља унос ограничен на две децимале. Пре ове измене у ово поље био је могућ унос јединичне цене до две децимале.

Овим је омогућена практична примена члана 12. став 3. Правилника о електронском фактурисању, којим је прописано да податак о јединичној цени добра, односно услуге у ставкама електронске фактуре може бити исказан са више од две децимале (максимално до 4 децимале), док подаци о осталим износива могу бити исказани са највише две децимале. Требало је да се наведена одредба примењује од 1. јула 2023, али је у продукциону верзију система имплементирана 12. августа 2023. године.

Уколико корисник издаје електронску фактуру помоћу АПИ методе, потребно је указати на то да се

наведена измена односи се на следеће API endpoint-е за слање фактуре:

- `/api/publicApi/sales-invoice/ubl/upload/api/publicApi/sales-invoice/ubl`.

Приликом слања XML фактуре на ове endpoint-е, поменути нумеричка вредност са описаним ограничењем на броју децимала односи се на следеће линије у UBL-у:

- `/Invoice/cac:InvoiceLine/cac:Price/cbc:PriceAmount (for documents: Invoice, Debit note and Prepayment)` – Нето цена артикла
- `/CreditNote/cac:CreditNoteLine/cac:Price/cbc:PriceAmount (Credit note)` – Нето цена артикла

У случају да унета вредност садржи више од 4 децимале, корисник ће добити поруку грешке: „Invoice line price amount has more decimals than permitted“.

Такође, на следећим линијама у UBL, у пољима која се односе на цену артикла, али нису обавезна за унос, такође је омогућен унос до 4 децимале:

- `/Invoice/cac:InvoiceLine/cac:Price/cac:AllowanceCharge/cbc:BaseAmount (for documents: Invoice, Debit note and Prepayment)` – Бруто цена артикла
- `/CreditNote/cac:CreditNoteLine/cac:Price/cac:AllowanceCharge/cbc:BaseAmount (Credit note)` – Бруто цена артикла
- `/Invoice/cac:InvoiceLine/cac:Price/cac:AllowanceCharge/cbc:Amount (for documents: Invoice, Debit note and Prepayment)` – Попуст на цену артикла
- `/CreditNote/cac:CreditNoteLine/cac:Price/cac:AllowanceCharge/cbc:Amount (Credit note)` – Попуст на цену артикла

Скидање калкулације вредности на графичком интерфејсу у пољима „Обрачунати ПДВ“ и „Укупан износ“ након уноса основице код промета уз накнаду у Збирној евиденцији ПДВ. Наиме, на графичком интерфејсу скинуте су калкулације вред-

ДОНЕТА ЈЕ УРЕДБА О ИЗМЕНАМА УРЕДБЕ О КРИТЕРИЈУМИМА ЗА ДОДЕЛУ ПОДСТИЦАЈА ПОСЛОДАВЦИМА КОЈИ ЗАПОШЉАВАЈУ НОВОНАСТАЊЕНА ЛИЦА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

У „Службеном гласнику РС“, бр. 71/23 од 25. августа 2023. године објављена је **Уредба о изменама Уредбе о критеријумима за доделу подстицаја послодавцима који запошљавају новонастањена лица у Републици Србији**. Ова Уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику РС“, односно **2. септембра 2023. године**.

Наведеном Уредбом предвиђене су **три значајне измене** за послодавце који користе подстицај за запошљавање новонастањених лица у складу са Уредбом о критеријумима за доделу подстицаја послодавцима који запошљавају новонастањена лица у Републици Србији („Службени гласник РС“, бр. 67/22 – у даљем тексту: Уредба), и то:

– прописане су измене у члану у члану 3. став 5. Уредбе којим је уређен рок за запошљавање новонастањених лица за која се може користити право на подстицај;

– прописане су измене у члану 3. став 7. Уредбе којим је уређен рок у којем послодавци могу користити право на подстицај, и

– прописане су измене у члану 4. став 1. Уредбе којим су уређени начин и рокови за подношење пријаве за подстицај.

Остали услови у вези са правом на коришћење подстицаја по Уредби нису мењани. О тим условима детаљно смо писали у ПС 12и13/22, на стр. 14. У наставку укратко дајемо објашњења у вези са изменама Уредбе које се примењују од 2. септембра 2023. године.

1. Продужетак рока за запошљавање новонастањених лица са правом на подстицај

Досадашњим одредбама члана 3. став 5. Уредбе, прописано је да се право на доделу подстицаја остварује само за новонастањена лица која послодавац запосли закључно са 31. децембром 2023. године.

Изменама Уредбе рок за запошљавање новонастањених лица са правом на подстицај продужен је још годину дана до краја 2024. године, тако да послодавци могу остварити подстицај по Уредби за новонастањена лица која запосле **закључно са 31. децембром 2024. године**.

Подсећамо, новонастањено лице за којим постоји потреба која се не може лако задовољити на домаћем тржишту рада и за које послодавац може остварити право на подстицај по Уредби, јесте лице које **кумулятивно испуњава следеће услове**:

– да се ради о лицу које у **периоду од 24 месеца**, који претходе дану закључења уговора о раду са послодавцем, **није боравило на територији Републике Србије више од 180 дана**;

– да се ради о лицу са којим је послодавац закључио **уговор о раду на неодређено време са пуним радним временом**, и

– да лице има уговорену **месечну основну зараду** у складу са прописом којим се уређује рад од **најмање 300.000,00 динара (брutto 1)**.

Напомињемо, основна зарада се, у складу са одредбама члана 107. Закона о раду, одређује на основу услова, утврђених општим актом, потребних за рад на пословима за које је запослени закључио уговор о раду и времена проведеног на раду. Ова зарада **не садржи** део зараде за радни учинак нити увећану зараду у складу са општим актом и уговором о раду (минули рад, прековремени рад итд.).

2. Продужетак рока у којем послодавци могу користити право на подстицај

Досадашњим одредбама члана 3. став 7. Уредбе, прописано је да се подстицаји исплаћују у висини 70% обрачунаог и уплаћеног пореза на зараде за једно или више запослених новонастањених лица, у смислу прописа којима се уређује порез на доходак грађана и

ПОРЕСКИ И РАЧУНОВОДСТВЕНИ АСПЕКТИ ВРАЋАЊА ДОБАРА

У пракси се веома често дешава да купци добара претходно набављена добра из различитих разлога враћају добављачима, уз захтев за испоруку других добара или раскид купопродајног уговора.

Како се пореско-рачуноводствени аспект враћања добара разликује у зависности од околности конкретне ситуације, а пре свега од разлога због којег до истог долази, у овом чланку настојаћемо да објаснимо чињенице које морају бити узете у разматрање приликом одређивања исправног пореско-рачуноводственог третмана, као и да укажемо на законито поступање купаца и добављача у таквим ситуацијама.

1. ПДВ ТРЕТМАН ВРАЋАЊА ДОБАРА

У складу са чланом 55. Правилника о порезу на додату вредности („Службени гласник РС“, бр. 37/2021, ... и 60/2023 – у даљем тексту: Правилник о ПДВ), у случају враћања добара сматра се да долази до измене пореске основице, уколико је у питању враћање добара:

1) којима је период уобичајене употребе протекло (ремитенда), као што је случај код враћања дневних новина, периодичних часописа, хлеба, односно којима је истекао или истиче рок трајања одређен од стране произвођача, при чему се добрима којима истиче рок трајања сматрају добра којима је истекло најмање две трећине рока трајања, а до истека рока трајања је остало још највише два месеца;

2) које се врши у складу са законом којим се уређује заштита потрошача (примењује се у промету добара на мало када физичко лице које на тржишту прибавља робу у сврхе које нису намењене његовој пословној или другој комерцијалној делатности враћа добра због несаобразности или раскида уговора у малопродаји, као и у случају враћање робе код уговора на даљину и уговора који се закључују изван пословних просторија);

3) због рекламације, односно раскида уговора у складу са законом, под условом да обвезник ПДВ који је извршио промет добара поседује о томе неспорне доказе (при чему треба водити рачуна о разлозима за раскид уговора прописаних посебним законом за промет одређене робе, као што је нпр. Закон о финансијском лизингу, док се у недостатку таквог прописа примењују одредбе Закона о облигационом односима, у складу са којима уговор о продаји добара, при чему није неопходно да исти буде закључен у писаној форми), може бити раскинут због материјалних недостатака испуњења, правних недостатака испуњења, неиспуњења знатног дела обавезе једне уговорне стране и промењених околности, и

4) која се у складу са чланом 44. овог правилника сматрају повратном амбалажом, а чија је вредност била зарачуната примаоцу добара.

О пореско-рачуноводственом третману промета и поврата амбалаже детаљно смо писали у ПС 24/2021 и ПС 12/2021, тако да се на овом месту нећемо њиме посебно бавити.

Дакле, за одређивање исправног ПДВ третмана, потребно је утврдити да ли је у конкретној ситуацији у питању повраћај добара **из једног од претходно наведена четири разлога, или се повраћај добара врши из неког другог разлога.**

У првом случају, примењују се правила о измени пореске основице, док у другом случају повраћај добара има третман новог промета добара код којег се првобитни купац добара сада налази у улози продавца, док се првобитни продавац добара појављује у улози купца.

ПОКЛОН-ЧЕСТИТКЕ (ВАУЧЕРИ, ПОКЛОН-БОНОВИ) КАО ЈЕДНОНАМЕНСКИ И ВИШЕНАМЕНСКИ ВАУЧЕРИ (РАЧУНОВОДСТВЕНИ И ПОРЕСКИ ТРЕТМАН)

Поклон-честитке (ваучери, поклон-бонери) су врло популарне, како код трговаца тако и код потрошача. Оне се у Србији појављују као пластичне картице са електронским записом чији су емитенти трговци (слично платним картицама које издају банке), а све чешће у електронском облику, тзв. е-поклон картице, при чему се још увек могу наћи и у физичком штампаном (папирном) облику.

Поклон-честитка, односно картица није средство плаћања, већ представља потврду о плаћању, односно готовински еквивалент. Помоћу ње се може преузети роба или остварити услуга, која је **унапред плаћена**. Она на себи носи вредност и назив издаваоца код кога се може **замени**ти за добро или услугу, а може садржати и рок до којег се може реализовати. Она, по правилу, не садржи податке о лицу које је платило будућу испоруку, као ни о лицу које ће бити крајњи потрошач.

У наставку ћемо покушати да објаснимо специфичности њихове примене из угла признавања прихода, пореза на додату вредност, евидентирања промета преко електронског фискалног уређаја итд.

Поклон-честитке могу се испоручити купцима и без наплате унапред, али се овакав вид продаје ређе примењује. Поред тога, поклон-честитке се штампају на **рекламним флајерима** у часописима или се деле на улици и они најчешће омогућавају остваривање попушта приликом куповине. Поклон-честитке које се деле на улици или штампају у часописима, или се дају купцима у продавницама након обављене куповине, а за које није примљен новац од стране (потенцијалног) купца, већ дају право на одређени попуст приликом будућих куповина, немају третман новчаних еквивалената, као што то имају ваучери за које је примљен новац и њима се нећемо бавити у овом чланку.

1. Предности и недостаци поклон-честитки и картица за продавца

Издавањем поклон-честитки повећава се промет, јер је уобичајено да потрошачи више троше него што је износ на који гласи поклон-честитка. Поред тога, дешава се да се власници извесног броја поклон-честитки никад не појаве за реализацију, а неке се не реализују у потпуности, већ делимично.

Продаја поклон-честитки повољно утиче и на токове новца у правном лицу (боља ликвидност), јер се наплата (продаја честитке) реализује пре испоруке добара или услуга на које се те поклон-честитке односе, па се по основу повољног финансијског ефекта приликом наплате могу остварити и попуст приликом набавки од добављача.

Главни недостатак традиционалних папирних поклон-честитки за продавца може бити чињеница да се оне могу релативно лако фалсификовати, ако се штампају на незаштићеном папиру, односно да имају вишу цену израде ако су заштићене холограмом или су штампане на специјалној врсти папира. Поред тога, пословање са оваквим поклон-честиткама захтева додатне трошкове вођења строге евиденције издатих и реализованих честитки. Пословање са поклон-честиткама ствара могућност злоупотреба од стране запослених у виду уновчавања уз провизију без оствареног промета, или обмањивања купаца да је рок за реализацију истекао.

Предности електронских поклон-картица у односу на традиционалне честитке у другим облицима су у томе што се трансакције једноставније и брже процесуирају (као банкарске картице), не могу се фалсификовати и вођење евиденције је аутоматизовано.

Картице су за купце практичније, јер се могу искористити из више пута (а не одједном) и савременије су. За разлику од банкарских картица, поклон-картице могу се користити само у продајним објектима изда-

ОДМЕРАВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛИ УКУПНИ РЕЗУЛТАТ (ФВОУР)

1. Уводне напомене

Сваки уговор на основу којег настаје финансијско средство једног субјекта и финансијска обавеза или инструмент капитала другог субјекта представља *финансијски инструмент*. Финансијска средства су део имовине која се исказује у активи биланса стања, а финансијске обавезе су ставке које се исказују у пасиви биланса стања.

Примери финансијских средстава су новчани депозити на рачуну код банке или друге финансијске институције, примљени чекови, менице и друге хартије од вредности који представљају уговорно право на добијање готовине у будућности, потраживања од купаца и датих кредита, дериватна финансијска средства као што су финансијске опције, фјучерси и форварди, каматни и валутни свопови. Финансијско средство је и свако средство које је инструмент капитала другог субјекта, као што су обичне акције и удели у капиталу другог субјекта, одређене врсте приоритетних акција, варанти или уписане куповне опције које дају могућност куповине обичних акција емитента и друго.

У финансијска средства *не спадају* немонетарна средства (као што су залихе, некретнине, постројења и опрема), као и имовина са правом коришћења и нематеријална имовина (као што су патенти и робне марке), плаћени аванси код којих је будућа економска корист примање робе или услуга, а не право примања готовине или другог финансијског средства, временска разграничења као што су унапред плаћени расходи и друго.

Примери финансијских обавеза обухватају обавезе према добављачима, обавезе по основу узетих кредита, обавезе по основу издатих чекова, меница, емитованих обвезница и других хартија од вредности по основу којих настаје обавеза исплате готовине или давања других финансијских инструмената, а не

готовине. У финансијске обавезе спадају и обавезе по уговорима о финансијским опцијама, фјучерсима и форвардима, каматним и валутним своповима по основу којих настају обавезе које међу уговорним странама имају ефекат преношења једног или више финансијских ризика својствених примарном финансијском инструменту.

У финансијске обавезе *не спадају* ставке попут одложених прихода и већина обавеза по варантима, јер је одлив економских користи повезан са њима испорука робе и услуга, а не уговорна обавеза на примање готовине или другог финансијског средства.

Класификација финансијских инструмената врши се приликом почетног признавања или након почетног признавања. Основне групе у које се класификују финансијски инструменти, односно финансијска средства и финансијске обавезе су:

а) финансијска средства:

1. По амортизованој вредности;
2. По фер вредности кроз остали укупни резултат;
3. По фер вредности кроз биланс успеха

б) финансијске обавезе:

1. По амортизованој вредности;
2. По фер вредности кроз биланс успеха.

Наведена класификација важна је због разлика које постоје у рачуноводственом третману истих врста финансијских инструмената када су разврстани у различите групе за одмеравање.

О начину одмеравања финансијских инструмената по амортизованој вредности и по фер вредности кроз биланс успеха писали смо у посебним чланцима у ПС 13/23 и 14/23, док у овом чланку пишемо о одмеравању финансијских средстава по фер вредности кроз остали укупни резултат (ФВОУР). У наредном броју овог часописа писаћемо о рекласификацији фи-

ОБРАЧУН ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА НА ЗАРАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ КОЈИ РАДЕ СА ПУНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ

У овом чланку дајемо објашњења у вези са обрачуном пореза и доприноса на зараде које запослени остварују од домаћих послодаваца на основу уговора о раду са пуним радним временом, без права на коришћење пореских олакшица. Примере обрачуна пореза и доприноса са начином уноса података у пореску пријаву на Обрасцу ППП-ПД дајемо у посебном чланку, такође у овом броју.

Од 1. јануара 2023. године, у примени су следећи параметри у обрачуна зарада запослених:

– допринос за ПИО на терет послодавца плаћа се применом стопе од 10% на прописану основицу и то за све исплате почев од 1. јануара 2023. године, независно од тога за који период се исплаћује зарада (уместо по стопи од 11% која се примењивала приликом исплата зарада закључно са 31.12.2022. године);

– висина минималне зараде износи 230 динара по радном часу, без пореза и доприноса (нето), објављена је у „Службеном гласнику РС“, бр. 105/22 и примењује се за све исплате зарада у 2023. години,

почев од 1. јануара 2023. године, без обзира на то за који месец се зарада исплаћује;

– најнижа месечна основица за обрачун социјалних доприноса износи 35.025 динара, док највиша месечна основица износи 500.360 динара и примењују се за све исплате почев од 1. јануара 2023. године, независно од тога за који месец се исплаћује зарада (основице су објављене у „Службеном гласнику РС“, бр. 143/22);

– неопорезиви износ код утврђивања пореза на зараде од 21.712 динара (уместо неопорезивог износа од 19.300 динара који се примењивао за исплате зарада закључно са 31.12.2022. године).

Приликом исплата зараде за јануар 2023. године, као и за заостале зараде из 2022, 2021, 2020, 2019. и 2018. године, почев од 1. јануара 2023. године примењује се пореско умањење у износу од 21.712 динара (за лице које ради са пуним радним временом). Са друге стране, за исплате заосталих зарада из 2017. године и ранијих година, уколико се исплаћују у 2023. години, примењује се пореско умањење од 11.790 динара.

Зараде запослених лица		
Неопорезиви износ приликом обрачуна пореза на зараде	Исплате закључно са 31.12.2022.	Исплате од 1.01.2023.
зараде из 2023. године	19.300	21.712
заостале зараде из 2022, 2021, 2020, 2019. и 2018. године		
заостале зараде из 2017. и ранијих година	11.790	

1. Шта чини зараду запослених на коју се обрачунавају порез и доприноси

Појам зараде у Закону о порезу на доходак грађана различито је уређен од појма зараде у Закону

о доприносима за обавезно социјално осигурање и Закону о раду¹.

¹ О томе шта се подразумева под зарадом према Закону о раду писали смо у ПС 19 и 20/21 на страни 55.

ПРЕРАЧУН СА НЕТО НА БРУТО ЗАРАДУ

Иако се, према Закону о раду, зарада уговара у бруто износу, понекад је потребно нето износ зараде прерачунати у бруто (на пример, за потребе самог уговарања зараде). Зато у наставку дајемо коефицијенте за прерачун са нето на бруто.

Ако запослени остварује зараду **вишу од најниже прописане основице и нижу од највише прописане основице за обрачун социјалних доприноса**, прерачун са нето на бруто врши се по формули:

$$(1) \text{ Бруто зарада} = \frac{(\text{Нето зарада} - \text{Упо} \times \text{СП})}{0,701}$$

где је:

Упо = Умањење пореске основице (за исплате текућих зарада, као заосталих зарада из 2018, 2019, 2020, 2021. и 2022. године износи 21.712 динара¹);

СП = Стопа пореза на зараде (важећа стопа је 10%).

За Упо = 21.712,00 и СП = 10%, претходна формула је:

$$(1a) \text{ Бруто зарада} = \frac{(\text{Нето зарада} - 2.171,20)}{0,701}$$

Ако се запосленом исплаћује **аконтација зараде** која је **виша од најниже прописане основице и нижа од највише прописане основице за обрачун социјалних доприноса** и исплатилац приликом ис-

плате аконтације не користи неопорезиви износ за обрачун пореза, прерачун са нето на бруто врши се по формули:

$$(1b) \text{ Бруто зарада} = \frac{\text{Нето зарада}}{0,701}$$

Ако запослени остварује зараду **вишу од највише основице или нижу од најниже основице**, прерачун са нето на бруто врши се по формули:

$$(2) \text{ Бруто зарада} = \frac{(\text{Нето зарада} - \text{Упо} \times \text{СП} + \text{СД})}{0,90}$$

где је:

Упо = Умањење пореске основице (за исплате текућих зарада износи 21.712 динара);

СП = Стопа пореза на зараде (важећа стопа је 10%).

СД = Износ социјалних доприноса на терет запосленог обрачунат на највишу, односно најнижу основицу

За исплате **преко највише основице доприноса, у 2023. години** (Упо = 21.712,00 и СП = 10%, СД = 500.360 x 19,9% = 99.571,64 динара), претходна формула је:

$$(2a) \text{ Бруто зарада} = \frac{(\text{Нето зарада} - 2.171,20 + 99.571,64)}{0,90}$$

За исплате **испод најниже основице доприноса у 2023. години** (Упо = 21.712 и СП = 10%, СД = 35.025 x 19,9% = 6.969,98 динара), претходна формула је:

¹ Подсећамо на то да је прелазним одредбама измена и допуна Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 113/2017) прописано да се приликом исплате заосталих зарада из 2017. и ранијих година примењује неопорезиви износ од 11.790 динара.

ПРИМЕРИ ОБРАЧУНА ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА НА ЗАРАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ И ПОПУЊАВАЊА ПОРЕСКЕ ПРИЈАВЕ НА ОБРАСЦУ ППП-ПД

1. Исплата зараде запосленом из једног дела

Пример 1:

Послодавац „Алфа“ треба да исплати зараду лицу А за август 2023. године. Утврђена је нето зарада од 50.000 динара.

Ред. бр.	Опис	Запослени А
1	Нето зарада	50.000,00
2	Бруто зарада (ред. бр. 1 – 2.171,2)/0,701	68.229,39
3	Основица за социјалне доприносе	68.229,39
4	Обрачунати социјални доприноси на терет запосленог (а + б + ц):	13.577,64
	а. ПИО (ред. бр. 3 x 14,0%)	9.552,11
	б. Здравство (ред. бр. 3 x 5,15%)	3.513,81
	ц. Незапосленост (ред. бр. 3 x 0,75%)	511,72
5	Умањење пореске основице	21.712
5а	Основица за порез на зараде (ред. бр. 2 – ред. бр. 5)	46.517,39
6	Порез на зараде (ред. бр. 5 x 10%)	4.651,74
7	Нето за исплату (ред. бр. 2 – ред. бр. 4 – ред. бр. 6)	50.000,00
8	Социјални доприноси на терет послодавца (а + б):	10.336,75
	а. ПИО (ред. бр. 3 x 10%)	6.822,94
	б. Здравство (ред. бр. 3 x 5,15%)	3.513,81

РАД СА НЕПУНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ

Закон о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, . . . и 95/18) уредио је рад са непуним радним временом на следећи начин:

1. Радни однос може да се заснује и за рад са непуним радним временом, на неодређено или на одређено време (члан 39. Закона);

2. Запослени који ради са непуним радним временом има сва права из радног односа сразмерно са временом проведеним на раду, осим ако за поједина права законом, општим актом или уговором о раду није друкчије одређено (члан 40. Закона);

3. Запослени који ради са непуним радним временом код једног послодавца може за остатак радног времена да заснује радни однос код другог послодавца и да на тај начин оствари пуно радно време (члан 41. Закона).

Запослени који ради са непуним радним временом, поједина права и обавезе остварује сразмерно са временом проведеним на раду, а поједина права и обавезе, који су недељиви, у пуном обиму.

Права која су условљена дужином радног времена, по правилу се остварују сразмерно са временом проведеним на раду, као што је право на зараду и право на одмор у току дневног рада.

Према члану 104. Закона о раду, послодавац је обавезан да обезбеди запосленом право на одговарајућу зараду за обављени рад и време проведено на раду. Зарада се састоји од основне зараде, зараде за радни учинак и увећане зараде. Основна зарада одређује се на основу услова утврђених правилником, потребних за рад и времена проведеног на раду. Радни учинак одређује се на основу квалитета и обима обављеног посла, а увећана зарада утврђује се општим актом послодавца и уговором о раду, у складу са законом.

Дакле, основна зарада за рад са непуним радним временом утврђује се сразмерно са временом проведеним на раду, тј. сразмерно са процентом уговореног

непуног радног времена у односу на пуно радно време. За непуно радно време не може да се уговори нижа зарада од сразмерне минималне зараде. Минимална зарада утврђује се у нето износу по радном часу, па је сразмерни износ минималне зараде производ броја часова и прописаног износа по часу (за 2023. годину то је износ од 230 динара).

У пуном износу, независно од дужине радног времена, запослени са непуним радним временом остварује следећа права:

– право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, у складу са општим актом и уговором о раду. Накнада трошкова по овом основу остварује се за дане када запослени ради, односно када долази на посао и не зависи од дужине радног времена;

– право на накнаду трошкова за исхрану у току рада. Висина накнаде трошкова за исхрану у току дана није прописана Законом, већ се утврђује општим актом послодавца и уговором о раду и није условљена дужином радног времена. Дакле, запосленом који ради са непуним радним временом треба да се обезбеди накнада за исхрану у току рада у пуном износу, тј. као за запосленог који ради пуно радно време;

– право на регрес за коришћење годишњег одмора зависи од оствареног права на годишњи одмор, у складу са чланом 68. Закона о раду, а не од дужине радног времена. Према томе, без обзира на то да ли је запослени засновао радни однос са пуним или са непуним радним временом, има право на пун годишњи одмор и право на регрес у пуном износу утврђеним општим актом и уговором о раду;

– право на отпремнину услед одласка у пензију. Сваки запослени, без обзира на дужину радног времена, којем престаје радни однос ради остваривања права на старосну, инвалидску или породичну пензију, има право на отпремнину најмање у висини две просечне

МИНИМАЛНА ЗАРАДА

Минимална зарада за 2023. годину утврђена је у износу од 230 динара по радном часу без пореза и доприноса (нето) за све исплате зарада у 2023. години, почев од 1. јануара 2023. године, без обзира на то за који месец се зарада исплаћује. Одлука о висини минималне цене рада за 2023. годину објављена је у „Службеном гласнику РС“, бр. 105/22.

Минимална зарада уређена је чл. 111. до 113. Закона о раду. У складу са чланом 112. Закона о раду, минимална цена рада утврђује се по радном часу без пореза и доприноса, за календарску годину, најкасније до 15. септембра текуће године, а примењује се од 1. јануара наредне године. Минимална цена рада не може да се утврди у износу нижем од од минималне цене рада утврђене за претходну годину.

Запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду. Минимална зарада утврђује се на основу прописане минималне цене рада, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се исплаћују из зараде.

Општим актом послодавца, односно уговором о раду утврђују се **разлози за доношење одлуке о исплати минималне зараде.**

Ставом 4. члана 111. Закона о раду прописана је обавеза послодавца да **по истеку рока од шест месеци од доношења одлуке о увођењу минималне зараде** обавести репрезентативни синдикат о разлозима за наставак исплате минималне зараде.

Послодавац је дужан да исплати минималну зараду запосленом у висини која се одређује на основу одлуке о минималној цени рада која важи за месец у којем се врши исплата.

Минимална зарада утврђена је по радном часу (у нето износу) и **увећава се за порез на доходак грађана из зараде и доприносе из зараде** и то чини

основну бруто минималну зараду (ОБМЗ) за стандардни учинак и време проведено на раду.

У случају да запослени не ради пуно радно време, односно да не остварује стандардни учинак предвиђен нормативима прописаним општим актом послодавца, исплаћује му се остварена зарада која може да буде нижа од утврђене минималне зараде.

Дакле, ако запослени за одређени месец није остварио пун фонд часова рада, односно није остварио стандардни учинак, минимална зарада може да се утврди и исплати у нижем износу од минималне зараде.

Уколико је уговорена зарада у висини минималне, запослени има право на увећану зараду по основу минулог рада, рада на дан државног празника, ноћног рада и прековременог рада у складу са чланом 108. Закона о раду, као и на увећања за топли оброк, регрес за годишњи одмор и по другим основама утврђеним уговором о раду. Основица за обрачун ових увећања је основна бруто минимална зарада (ОБМЗ).

Дакле, минимална зарада увећава се за утврђене износе у складу са општим актом послодавца.

У случају да је запослени на боловању до 30 дана или на плаћеном одсуству, послодавац не може да му исплати накнаду која је испод прописане минималне зараде утврђене за месец у којем се врши исплата накнаде (што је прописано чл. 115. и 116. Закона о раду).

Према члану 14. став 8. Закона о финансијској подршци породици са децом, пун месечни износ накнаде за време породилског одсуства (које траје до навршена три месеца до дана порођаја у складу са чланом 94. став 3. Закона о раду), не може бити мањи од минималне зараде утврђене на дан почетка остваривања права.

ОБРАЧУН ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА НА ПРЕМИЈЕ ДОБРОВОЉНОГ ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА И ПЕНЗИЈСКИ ДОПРИНОС У ДОБРОВОЉНИ ПЕНЗИЈСКИ ФОНД

1. Увод

Према члану 41. Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/05 и 31/11), **пензијски допринос у добровољни пензијски фонд може уплаћивати:**

1) **физичко лице, или друго физичко, односно правно лице за рачун физичког лица** (када се физичко лице само учлани у добровољни пензијски фонд и само уплаћује додатни пензијски допринос, или уплату врши друго лице за рачун физичког лица);

2) **организатор, у своје име и за рачун запосленог, односно члана синдиката, у складу са пензијским планом** (када послодавац уплаћује додатни пензијски допринос за запослене из својих средстава);

3) **послодавац, у име и за рачун запосленог, у складу са уговором о чланству између члана добровољног пензијског фонда и друштва за управљање** (када се запослени сам учлани у добровољни пензијски фонд, а послодавац врши уплату додатног пензијског доприноса из зараде запосленог).

С обзиром на то да у првом случају уплату додатног пензијског доприноса врши физичко лице самостално на терет својих средстава, у наставку дајемо објашњења у вези са обрачуном и плаћањем додатног пензијског доприноса када се у улози уплатиоца јавља послодавац, било да допринос уплаћује на терет својих средстава, било да уплату врши на терет средстава запосленог (додатни пензијски допринос обуставља и плаћа из зараде запосленог).

Добровољно здравствено осигурање уређено је одредбама члана 12. Закона о осигурању („Службени гласник РС“, бр. 139/14 и 44/21). Добровољно здравствено осигурање је осигурање којим се, на основу уговора, могу обезбедити права из здравственог осигурања у складу са посебним законом. Добровољно здравствено осигурање, као врста неживотног осигурања покрива: уговорену новчану накнаду за

случај болести, накнаду уговорених трошкова лечења и комбинацију наведених исплата.

Добровољно здравствено осигурање могу да организују и спроводе правна лица која обављају делатност осигурања (друштво за осигурање), као и Републички фонд за здравствено осигурање, у складу са Законом о здравственом осигурању („Службени гласник РС“, бр. 25/19) и Законом о осигурању.

Законом о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 24/01, . . . и 138/22 – у даљем тексту: ЗПДГ), од опорезивања порезом на зараду, поред изузимања од опорезивања пензијског доприноса у добровољни пензијски фонд, изузета је и премија добровољног здравственог осигурања.

Наиме, према члану 146 ЗПДГ, зарадом се не сматрају премија добровољног здравственог осигурања, односно пензијски допринос у добровољни пензијски фонд, које **послодавац плаћа** за запослене – осигуранике, односно чланове добровољног пензијског фонда, у складу са посебним прописима који уређују наведене области, до износа који је ослобођен од плаћања доприноса, сагласно са законом који уређује обавезно социјално осигурање.

Поред тога, чланом 21а став 1. ЗПДГ прописано је да се порез на зараде не плаћа на:

1) премију за добровољно здравствено осигурање коју послодавац **обуставља и плаћа** из зараде запосленог – осигураника укљученог у добровољно здравствено осигурање у земљи, у складу са законима који уређују добровољно здравствено осигурање и актима донетим за спровођење закона;

2) пензијски допринос у добровољни пензијски фонд који послодавац **обуставља и плаћа** из зараде запосленог – члана добровољног пензијског фонда, по Закону о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима.

Укупан износ који може бити предмет ослобођења по оба основа збирно не може бити већи од **7.529 динара месечно**.

ПОРЕСКО ОСЛОБОЂЕЊЕ ПО ОСНОВУ ОРГАНИЗОВАЊА РЕКРЕАЦИЈЕ, СПОРТСКИХ ДОГАЂАЈА И АКТИВНОСТИ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

У складу са чланом 18а Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 24/01, . . . и 138/22, у даљем тексту: Закон), прописано је изузимање од обрачуна пореза на зараде на издатке послодавца по основу:

- стварања и одржавања услова за рекреацију запослених на радном месту (издаци за изградњу и/или набавку опреме за рекреацију на радном месту);
- накнаде трошкова колективне рекреације запослених;

- организовања спортских догађаја и активности запослених које се спроводе у циљу побољшања здравља запослених и/или изградњи бољих односа између самих запослених, односно запослених и послодавца.

Услови за остваривање права на пореско ослобођење у вези са овим издацима послодавца ближе су уређени Правилником о остваривању права на пореско ослобођење по основу организовања рекреације, спортских догађаја и активности за запослене („Службени гласник РС“, бр. 50/19, у даљем тексту: Правилник).

Право на пореско ослобођење за наведене издатке може да се оствари само уколико се активности колективне рекреације запослених:

- спроводе у складу са актима послодавца, и
- уколико сви запослени послодавца имају право на рекреацију исте врсте, квалитета и обима.

Изузетно, право на пореско ослобођење може да се оствари и уколико сви запослени немају право на рекреацију исте врсте, квалитета и обима, под условом да се разлика у остваривању права може **образложити** одговарајућом експертизом медицине рада.

Одредбама Закона и Правилника више пута се истиче да права радника на рекреацију и друге активности морају бити исте врсте, квалитета и обима. Међутим, ово инсистирање на равноправности релативизује се у контрадикторним одредбама члана 3. став 5. Правилника, према којој рекреација исте врсте и квалитета подразумева **сваку врсту рекреације** са циљем побољшања здравља запослених, **независно од тога** да ли таква рекреација подразумева **исту врсту спортске активности или дисциплине**, коришћење **истих спортских терена или садржаја** за сваког запосленог, односно, да ли таква рекреација подразумева истог пружаоца услуга, односно истог организатора пружања услуга, за сваког запосленог. Из ове одредбе закључујемо да се део запослених може рекреирати играњем голфа, а други део

играњем малог фудбала, јер су обе активности у циљу побољшања здравља запослених, без обзира на то што нису иста врста спортске дисциплине. Када се запосленима обезбеђују различити облици рекреације, битно је да се запосленима без дискриминације омогући њихово коришћење, то јест на основу њиховог афинитета, година старости, пола и др.

Право на пореско ослобођење постоји у случају организовања спортских догађаја, односно активности запослених, под условима:

- да се они спроводе на основу образложене одлуке послодавца,

- да право учешћа на њима има и користи га значајан број запослених код послодавца.

Ако послодавац организује рекреацију, спортске догађаје и активности за запослене, а не испуни услове прописане Законом и Правилником (на пример, не омогући право учешћа свим запосленима), дужан је да обрачуна и плати порез и доприносе на зараду у складу са чланом 14. Закона за оне запослене којима су такве активности омогућене.

1. Издаци за изградњу просторија и/или набавку опреме за рекреацију на радном месту

Пореско ослобођење за примања запосленог по основу погодности за чије пружање, у циљу стварања услова за рекреацију запослених на радном месту послодавац има издатке за **изградњу или адаптацију просторија и/или набавку опреме за рекреацију на радном месту**, у складу са чланом 2. Правилника може се остварити:

- 1) ако су такви издаци послодавца **документовани на начин да се из њих са сигурношћу могу потврдити врста и висина издатака;**

- 2) ако је **плаћања** у вези са издацима послодавац вршио **директно на рачун добављача;**

- 3) ако је **општим актом послодавца уређено право на рекреацију** запослених на радном месту и да с тим у вези **послодавац има обавезу да створи услове за рекреацију**, и

- 4) ако је **општим актом послодавца уређено да сви запослени имају право** на коришћење просторија и опреме за рекреацију, као и право на рекреацију исте врсте, квалитета и обима.

ПРИМАЊА ЛИЦА У РАДНОМ ОДНОСУ КОД ИСПЛАТИОЦА НА КОЈА СЕ НЕ ПЛАЋА ПОРЕЗ НА ДОХОДАК ГРАЂАНА

Поред прихода који су, према одредбама члана 18. Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 24/01, . . . и 44/21 – у даљем тексту: ЗПДГ), ослобођени од опорезивања порезом на зараде, постоје и друге врсте примања, као и одређене погодности које се пружају запосленим лицима, а које се не сматрају приходом који се опорезује порезом на доходак грађана.

Нека од таквих примања која су изузета од опорезивања дефинисана су одредбама члана 9. ЗПДГ, попут накнаде материјалне и нематеријалне штете, помоћи због уништења или оштећења имовине услед елементарних непогода или других ванредних догађаја, као и организоване социјалне и хуманитарне помоћи, о чему детаљнија објашњења дајемо у наставку.

Пре тога, подсећамо да се према одредбама члана 18. став 1. ЗПДГ, не плаћа порез на зараде на примања запосленог од послодавца по основу:

1) накнаде документованих трошкова превоза за долазак и одлазак са рада – до висине цене месечне превозне карте у јавном саобраћају, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до 5.017 динара месечно;

2) дневнице за службено путовање у земљи – до 3.012 динара по основу целе дневнице, односно до припадајућег износа за половину дневнице, утврђене на начин и у складу са прописима надлежног државног органа;

3) дневнице за службено путовање у иностранство – до износа прописаног од стране надлежног државног органа, а највише до 50 евра дневно, утврђене на начин и у складу са условима прописаним од стране надлежног државног органа;

4) накнаде трошкова смештаја на службеном путовању, према приложеном рачуну;

5) накнаде превоза на службеном путовању, према приложеним рачунима превозника у јавном саобраћају, а када је, сагласно са законом, другим прописима,

односно актима одобрено коришћење сопственог аутомобила за службено путовање или у друге службене сврхе – до износа 30% цене по основној јединици мере погонског горива помноженог са бројем јединица мере погонског горива које је потрошено, а највише до 8.782 динара месечно;

6) дневне накнаде коју остварују припадници Војске Србије у вези са вршењем службе, сагласно са прописима који уређују Војску Србије;

7) солидарне помоћи за случај болести, здравствене рехабилитације или инвалидности запосленог или члана његове породице – до 50.173 динара;

8) поклона деци запослених, старости до 15 година, поводом Нове године и Божића – до 12.544 динара годишње по једном детету;

9) јубиларне награде запосленима, у складу са законом који уређује рад – до 25.085 динара годишње;

9а) помоћи у случају смрти члана породице запосленог – до 87.799 динара;

10) новчане помоћи која служи за лечење запосленог у земљи или иностранству, у висини стварних трошкова лечења, документовано рачунима здравствене установе која је лечење извршила, као и документовани трошкови превоза и смештаја за потребе лечења тог лица;

11) сопствених акција, опција на сопствене акције или сопствених удела послодавца или акција, опција на акције или удела са послодавцем повезаног лица (у даљем тексту: сопствене акције) које запослени стекне без накнаде или по повлашћеној цени од послодавца;

12) солидарне помоћи за случај рођења детета до висине просечне зараде исплаћене у Републици према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, по новорођеном детету.

Наведени износи пореских ослобођења из тач. 1), 2), 5), 7), 8), 9) и 9а) важе до 31. јануара 2024. године.

УПУЋИВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ НА ПРИВРЕМЕНИ РАД У ИНОСТРАНСТВО – УСЛОВИ ЗА УПУЋИВАЊЕ И ОБАВЕЗЕ ПОСЛОДАВЦА

За упућивање запослених на привремени рад у иностранство неопходно је примена следећих прописа:

- Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити (у наставку текста – Закон о упућивању);
- Закона о раду;
- Закона о Централном регистру обавезног социјалног осигурања;
- Закона о порезу на доходак грађана (у наставку текста – ЗПДГ);
- Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање (у наставку текста – Закон о доприносима);
- Закона о здравственом осигурању;
- Закона о девизном пословању;
- Правилника о пореској пријави за порез по одбитку.

Поред ових прописа, потребно је познавати и уговоре о избегавању двоструког опорезивања (у наставку текста: УИДО) и међународне уговоре о социјалном осигурању.

Имајући у виду обимност материје која се односи на упућивање запослених на привремени рад у иностранство, у овом тексту објаснићемо основна правила која су уређена Законом о упућивању са примерима аката за потребе упућивања, а у засебним текстовима овог броја часописа објаснићемо порески третман зараде упућеника у иностранство у складу са одредбама члана 15б ЗПДГ, члана 14. Закона о доприносима и у складу са УИДО и специфична правила која важе за упућивање запослених на привремени рад у Немачку на основу уговора о извођењу радова који домаћи послодавац треба да реализује у Немачкој (тзв. деташман).

1. Основни појмови из Закона о упућивању

Основни појмови које садржи Закон о упућивању уређени су одредбама члана 2. овог закона. У складу са

овим одредбама **послодавац је** правно и физичко лице уписано у регистар код надлежног органа. У складу са наведеним, поставља се питање да ли предузетници паушалци могу да упућују запослене на привремени рад у иностранство. Имајући у виду то да су предузетници паушалци физичка лица уписана у одговарајући регистар (регистар АПР) нема препрека да ова лица, у складу са општим условима, упућују запослене на привремени рад у иностранство.

Запослени је физичко лице које је у радном односу код послодавца (члан 2. став 1. тачка 2) Закона о упућивању). Према одредби члана 30. став 1. Закона о раду, радни однос заснива се уговором о раду. У складу са наведеним, на привремени рад у иностранство не могу да буду упућена лица која су ангажована за рад ван радног односа (на пример, по уговору о привременим и повременим пословима, уговору о делу, уговору о допунском раду итд.), већ то могу да буду искључиво лица која су ангажована код послодавца по уговору о раду.

Упућени запослени је запослени који је у радном односу (дакле по уговору о раду, без обзира на то да ли је реч о домаћем или страном физичком лицу) код послодавца који га упућује на рад у иностранство у ограниченом временском периоду, након чега се враћа на рад код послодавца (члан 2. став 1. тачка 3) Закона о упућивању).

Упућивање на привремени рад у иностранство подразумева упућивање на рад у иностранство и упућивање на стручно оспособљавање и усавршавање за потребе послодавца (члан 2. став 1. тачка 4) Закона о упућивању). Овај појам је детаљније уређен одредбама члана 3. овог закона.

Уговор о пословној сарадњи је сваки уговор закључен између послодавца или његове пословне јединице у иностранству са страним лицем у циљу обављања инвестиционих или других радова или пружања услуга (члан 2. став 1. тачка 5) Закона о упућивању).

ДЕТАШИРАЊЕ, ОДНОСНО УПУЋИВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ НА ПРИВРЕМЕНИ РАД У НЕМАЧКУ У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ СПОРАЗУМОМ (ОПШТА ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРА)

О општим условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство који се примењују у складу са Законом о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити, детаљно смо писали у засебном тексту овог броја часописа.

У овом тексту дајемо прецизна објашњења о специфичним правилима која важе за упућивање запослених на привремени рад у Немачку **на основу уговора о извођењу радова који домаћи послодавац треба да реализује у Немачкој**, у складу са Споразумом између Савезног Извршног већа Скупштине Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Владе Савезне Републике Немачке о упућивању југословенских радника организација удруженог рада из Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и запошљавању у Савезној Републици Немачкој на основу уговора о извођењу радова. Дакле, ова правила се, **пре свега, примењују на запослене у грађевинској индустрији.**

1. Општа правила деташирања запослених у Немачку

Деташирање, односно упућивање запослених на привремени рад у Немачку, подразумева да упућени запослени остају у радном односу код послодавца у Србији, а да се у Немачку упућују на привремени рад у иностранство, без заснивања радног односа са немачким ентитетом у који су упућени. Када је реч о упућивању запослених у оквиру грађевинске делатности (монтажерским, изолатерским и сличним радовима), ради реализације уговора о извођењу радова између домаћег привредног субјекта и предузећа које има домицил у Савезној Републици Немачкој, примењују се следећи прописи Републике Србије:

– Споразум између Савезног Извршног већа Скупштине Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Владе Савезне Републике Немачке

о упућивању југословенских радника организација удруженог рада из Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и запошљавању у Савезној Републици Немачкој на основу уговора о извођењу радова (у наставку текста: Споразум о деташману);

– Одлука о начину распоређивања утврђеног максималног броја деташираних радника на послодавце са територије Републике Србије (у наставку текста: Одлука);

– Закон о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити (у наставку текста: Закон о упућивању).

Дакле, поступак упућивања запослених који имају заснован радни однос код домаћег послодавца у оквиру грађевинске делатности, ради реализације уговора о извођењу радова на територији Немачке, **подразумева примену Споразума о деташману**, уз испуњење прописаних услова за његову примену, које ћемо у наставку ближе појаснити. Другим речима, у овом случају се деташман, односно упућивање сматрају институтима који су синоними.

Када је реч о упућивању запослених на привремени рад у друге земље са којима Србија нема Споразум о деташману, примењују се општа правила у складу са Законом о упућивању и национални прописи сваке земље појединачно. Напомињемо да **Србија само са Немачком има Споразум о деташману.**

Према одредби члана 1. Споразума о деташману, домаћим радницима који се **на основу уговора о извођењу радова** између домаћег привредног субјекта и предузећа које има домицил у Савезној Републици Немачкој упућују на привремени рад на територију Савезне Републике Немачке (у даљем тексту: деташирани радници), **дозвола за рад се издаје независно од ситуације и кретања на тржишту рада.**

У вези са овом одредбом и појмом „домицил“ у Савезној Републици Немачкој поставља се питање: Да

ОПОРЕЗИВАЊЕ ЗАРАДА ЗАПОСЛЕНИХ КОЈИ СУ УПУЋЕНИ НА ПРИВРЕМЕНИ РАД У ИНОСТРАНСТВО И ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

У засебним текстовима овог броја часописа објашњена су основна правила упућивања запослених на привремени рад у иностранство у складу са Законом о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити (у наставку текста – Закон о упућивању) и специфичан поступак деташирана који се примењује за упућивање запослених на привремени рад у Немачку на основу уговора о извођењу радова који домаћи послодавац треба да реализује у Немачкој, у складу са међудржавним споразумом.

У овом тексту дајемо детаљна објашњења о опорезивању зарада запослених који су упућени на привремени рад у иностранство из аспекта:

- Закона о порезу на доходак грађана (у наставку: ЗПДГ);
- Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање (у наставку: Закон о доприносима);
- уговора о избегавању двоструког опорезивања (у наставку текста: УИДО), и
- споразума о социјалном осигурању.

Поред тога, објаснићемо и остваривање права на здравствену заштиту упућених лица у складу са Законом о здравственом осигурању и питање (не)могућности исплате зарада у девизама у Републици Србији у складу са Законом о девизном пословању запосленима који су упућени на привремени рад у иностранство.

Објашњења која се односе на опорезивање зарада упућеника примењују се на физичка лица која су резиденти Републике Србије за време упућивања на привремени рад у иностранство. Ова лица у складу са одредбама члана 7. став 2. ЗПДГ, испуњавају један од критеријума резидентности (на територији Републике Србије имају пребивалиште или центар пословних и животних интереса, или на територији Републике Србије, непрекидно или са прекидима, бораве 183 или више дана у периоду од 12 месеци који почиње или се

завршава у односној пореској години). Према одредби члана 7. став 8. ЗПДГ, независно од услова предвиђених у ставу 2. овог члана, резидент Републике Србије је и физичко лице које је из Републике Србије упућено у другу државу ради обављања послова у дипломатском или конзуларном представништву Републике Србије, односно обављања послова за Републику Србију у међународним организацијама, у периоду обављања делатности у том или било којем другом дипломатском или конзуларном представништву Републике Србије, односно међународној организацији.

1. Утврђивање зараде која представља основицу за плаћање пореза и доприноса

Једно од специфичних правила која се примењују приликом остваривања права на зараду упућених запослених регулисано је одредбом члана 17. Закона о упућивању, према којој је послодавац дужан да запосленом обезбеди зараду у складу са прописима Републике Србије, **која не може бити мања од гарантоване минималне зараде по прописима земље у коју је запослени упућен на привремени рад.**

Другим речима, уколико се запослени упућује на привремени рад, на пример у Немачку, износ основне зараде коју упућено лице остварује за време привременог рада у Немачкој не може да биде мањи од гарантоване минималне зараде по прописима Немачке.

Међутим, када је реч о обрачуна и плаћању пореза и доприноса у Србији, овако исплаћени износ зараде не примењује се за потребе обрачуна пореза и доприноса на зараде у Србији. Зарада запослених упућених на рад у иностранство опорезује се у складу са посебним одредбама ЗПДГ, док се доприноси за обавезно социјално осигурање обрачунавају и плаћају у складу са посебним одредбама Закона о доприносима.

СПОРНА ПИТАЊА У ВЕЗИ СА ОБРАЧУНОМ УВЕЋАНЕ ЗАРАДЕ УПУЋЕНИКА ЗА ПРЕКОВРЕМЕНИ, МИНУЛИ, НОЋНИ И РАД У ДАНЕ ПРАЗНИКА

Приликом обављања послова у иностранству од стране запослених који су упућени на привремени рад, може да се јави потреба да у иностранству раде прековремено, ноћу или у дане празника. Једна од дилема која се тада јавља односи се на питање на коју основицу се примењује проценат за увећање зараде по основу прековременог рада, ноћног рада и рада у дане празника који су нерадни дани по Закону о државним и другим празницима у Републици Србији, као и да ли исплата увећане зараде упућеницима по овим основама утиче на увећање основице за потребе плаћања пореза и доприноса у земљи. Иста дилема постоји и по питању обрачуна минулог рада.

Наиме, спорно питање је: Да ли се одговарајући проценат за увећање зараде примењује на основну зараду из уговора о раду пре упућивања на привремени рад у иностранство или на основну зараду која је дефинисана анексом уговора о раду за време упућивања на привремени рад у иностранство?

Поред овога, **спорно је и питање зараде која улази у просек за обрачун накнаде зараде за годишњи одмор и боловање запослених који су упућени на привремени рад у иностранство.**

У овом тексту размотрићемо наведена спорна питања поводом којих су могућа различита тумачења. **О коначном ставу по овим питањима треба да се изјасни Министарство за рад.**

1. Прековремени рад у иностранству

Према одредби члана 11. став 1. тачка 3) Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити (у наставку текста: Закон), послодавац је дужан да пре упућивања на привремени рад у иностранство са запосленим закључи анекс уговора о раду **који обавезно садржи износ основне зараде** и валуту у којој ће зарада бити исплаћивана, као и елементе за утврђивање зараде,

друга новчана и неновчана давања која су повезана са боравком у иностранству (осим ако су ови елементи утврђени законом, колективним уговором, правилником о раду или другим актом послодавца, у којем случају у анексу мора да се назначи акт којим су та права утврђена у моменту закључивања анекса).

Према одредби члана 108. став 1. тачка 3) Закона о раду, запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, и то **за прековремени рад – најмање 26% од основице.**

Основицу за обрачун увећане зараде чини основна зарада утврђена у складу са законом, општим актом и уговором о раду (члан 108. став 5. Закона о раду).

Имајући у виду то да анекс уговора о раду који се закључује за потребе упућивања, постаје саставни део уговора о раду, према нашем мишљењу, основицу за обрачун увећане зараде за сате прековременог рада у иностранству представља нови износ основне зараде који је утврђен анексом уговора о раду за потребе упућивања. Из овога произлази закључак да се одговарајући проценат увећања зараде по основу прековременог рада у иностранству (26% од основице) примењује на нову основну зараду која је утврђена анексом уговора о раду за потребе упућивања на привремени рад у иностранство.

Што се тиче дилеме да ли исплата увећане зараде по овом основу утиче на увећање основице за потребе плаћања пореза и доприноса у земљи, указујемо на релевантне одредбе Закона о порезу на доходак грађана (у наставку: ЗПДГ) и Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање (у наставку: Закон о доприносима), о којима смо детаљно писали у засебном тексту овог броја часописа који се односи на опорезивање зарада запослених упућених на привремени рад у иностранство.

ПРИВРЕМЕНИ И ПОВРЕМЕНИ ПОСЛОВИ

У складу са чл. 197. и 198. Закона о раду, послодавац може да за обављање послова који су по природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години закључи уговор о обављању привремених и повремених послова.

Уговор о привременом и повременим послу послодавац може да закључи са:

- 1) незапосленим лицем;
- 2) корисником старосне пензије;
- 3) запосленим лицем које ради непуно радно време – до пуног радног времена;
- 4) са лицем које је члан омладинске или студентске задруге у складу са прописима о задругама.

Уговор се закључује у писаном облику.

Према поменутих одредбама Закона о раду, привремени и повремени послови **не представљају послове за које се заснива радни однос**. Код привремених и повремених послова закључује се уговор о обављању привремених и повремених послова који имају следећа обележја:

- 1) не представљају радни однос;
- 2) потреба за обављањем ових послова појављује се у краћим временским периодима, односно то су послови који не могу да трају дуже од 120 радних дана у календарској години;
- 3) послови које обавља лице по уговору о привременим и повременим пословима не морају да буду утврђени актом о систематизацији радних места. Најчешће се јављају ради замене одсутног запосленог лица или приликом повећања обима посла у одређеним временским периодима у току године (пољопривреда, угоститељство у туристичким местима, и др.);
- 4) посао може да се обавља са пуним или непуним радним временом, а радно време се утврђује уговором. Радно време се, најчешће, поклапа са радним временом запослених;

5) у време од 120 радних дана рада рачунају се само радни дани, без обзира на дужину радног времена у току једног радног дана, односно независно од тога да ли рад у току дана траје 3, 6 или 8 часова;

6) у радне дане не рачунају се дани у којима лице не обавља уговорене послове (недеља, субота која се не ради, дани у којима лице није радило услед болести и других одсустава са рада). Међутим, у радне дане се укључују дани у којима лице које обавља ове послове није ангажовано (ради само појединим радним данима у току недеље или месеца);

7) уговором који се закључује између послодавца и лица које обавља привремене и повремене послове уговарају се: врста посла, начин извршења, време у којем се послови обављају у току радног дана, рок за извршење посла, накнада за рад;

8) накнада за рад треба да буде јасно прецизирана у нето или у бруто износу. Накнада за рад може да обухвата и накнаду за топли оброк, накнаду за долазак и одлазак са посла и друге накнаде;

9) порези и доприноси плаћају се и на накнаду за топли оброк када послодавац ове накнаде исплаћује члановима омладинске или студентске задруге по закљученим уговорима за обављање привремених и повремених послова.

Према одредби става 4. члана 18. Закона о порезу на доходак грађана, уређено је да и лице које обавља привремене послове има право на пореско ослобођење прописано одредбама става 1. тачке 1) до 5) овог члана. То значи да се и овим лицима, под истим условима као и запосленима, не опорезује накнада за одлазак и долазак са посла и на посао, накнада дневнице за службено путовање у земљи и у иностранству до неопорезивог износа, као и накнада превоза у току службеног путовања, односно накнада за гориво, уколико је налогом за службено путовање утврђено да ово лице користи сопствени аутомобил на службеном путовању. **Међу-**

ЛИЧНА ЗАРАДА ПРЕДУЗЕТНИКА

Исплата личне зараде представља могућност за коју се може одредити, у складу са чланом 33а Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 24/01, . . . и 138/22, у даљем тексту: ЗПДГ):

– **предузетник**, односно физичко лице које је у уписано у регистар код надлежног органа, односно организације, а порез на приходе од самосталне делатности плаћа на опорезиву добит, и

– **предузетник пољопривредник**, односно физичко лице које је носилац породичног пољопривредног газдинства уписано у регистар пољопривредних газдинстава у складу са прописима којима се уређује та област, које води пословне књиге у складу са овим законом и порез на приходе од самосталне делатности плаћа на опорезиву добит.¹

Предузетник паушалац и предузетник друго лице не могу да се одреде за исплату личне зараде.

Личном зарадом сматра се новчани износ који предузетник, односно предузетник пољопривредник, исплати и евидентира у пословним књигама као своје месечно лично примање увећан за припадајуће обавезе из зараде. То значи да ако се предузетник, односно предузетник пољопривредник одреде за исплату личне зараде, он би ту зараду требало да редовно исплаћује, то јест да подиже новац са рачуна по том основу.

1. **Одређење предузетника за исплату личне зараде**

Сходно одредбама ЗПДГ² предузетник може да се одреде за исплату личне зараде достављањем обавештења надлежном пореском органу:

1 У даљем тексту пишемо о личној заради предузетника, при чему све исто важи и за личну зараду предузетника пољопривредника. Одређене специфичности које се односе на предузетника пољопривредника биће посебно истакнуте.

2 Види чл. 33а и 94. став 1. Закона о порезу на доходак грађана.

– **најкасније до 15. децембра текуће године** да ће вршити исплату личне зараде од 01. јануара наредне године;

– **у року од 15 дана од дана уписа новооснованог предузетника у регистар надлежног органа.**

Сагласно са ставом 3. члана 33а ЗПДГ, обвезник који се одреде за исплату личне зараде предузетника обавештење доставља искључиво у електронском облику преко портала Пореске управе на обрасцу ОЛЗ – обавештење о личној заради обвезника.

Лице које започне обављање делатности, обавештење о одређењу да врши исплату личне зараде подноси искључиво у моменту регистрације надлежној организацији која води регистар привредних субјеката (Агенције за привредне регистре), која ће тај захтев проследити Пореској управи.

Новоосновани предузетник може приликом регистрације код Агенције за привредне регистре да обавести надлежни порески орган о исплати личне зараде означавањем посебно предвиђеног поља „Одређење за исплату личне зараде“ у Обрасцу ЈРППС – *Јединствена регистрациона пријава оснивања правних лица и других субјеката и регистрације у јединствени регистар пореских обвезника.*

Изузетно, лица која се **не региструју код** Агенције за привредне регистре, обавештење о одређењу да врше исплату личне зараде подносе у електронском облику преко портала Пореске управе, у року од **пет дана од дана регистрације у Пореској управи**, односно од дана доделе пореског идентификационог броја (ПИБ), а најкасније до 31. децембра текуће године.

Предузетник који једном достави обавештење надлежном пореском органу о одређењу за исплату личне зараде, није дужан да сваке године до 15. децембра подноси обавештење о наставку исплате личне зараде од 1. јануара наредне године.

КРАТКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

1. ПОЛУГОДИШЊЕ И КВАРТАЛНО ИЗВЕШТАВАЊЕ ПРЕМА ЗАКОНУ О ТРЖИШТУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ

Актуелни Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС“, бр. 129/21 – у даљем тексту: Закон), ступио је на снагу 5.01.2022. године, а примењује се по истеку године дана од ступања на снагу, **тј. 5.01.2023. године.**

Чланом 74. Закона прописана је обавеза састављања **полугодишњег извештаја** за период јануар – јун за издаваоце **власничких¹** или **дужничких хартија од вредности².**

Полугодишњи извештај за период јануар – јун 2023. године саставља се према правилима која важе за годишњи извештај и **доставља се најкасније у року од три месеца након завршетка полугодишта (до 30. септембра 2023. године)** Комисији за хартије од вредности и регулисаном тржишту на којем су хартије од вредности друштва укључене у трговање.

Чланом 75. Закона прописана је обавеза састављања **кварталног извештаја** за издаваоце **чијим се хартијама од вредности тргује на листингу регулисаног тржишта³.** Квартални извештај доставља се

- 1 Власничке хартије од вредности су акције и друге преносиве хартије од вредности истоветне акцијама друштва које представљају учешће у капиталу, као и друге врсте преносивих хартија од вредности које дају право на стицање наведених хартија од вредности као последица њихове конверзије или остваривања права тих хартија од вредности, под условом да другопоменуте хартије од вредности издаје издавалац основних акција или лице које припада групи тог издаваоца;
- 2 Дужничке хартије од вредности су обвезнице и други преносиви секјуритизовани инструменти дуга, изузимајући хартије од вредности које су еквиваленти акцијама друштва или које, уколико се конвертују или уколико се остварују права која из њих произилазе, дају право стицања акција или хартија од вредности еквивалентним акцијама.
- 3 Издавалац је домаће или страном правно лице које издаје или предлаже издавање хартија од вредности и других финансијских инструмената, а уколико се ради о депозитним потврдама,

најкасније месец дана након завршетка сваког тромесечја текуће пословне године Комисији и регулисаном тржишту на којем су укључене хартије од вредности. Квартални извештај за друго тромесечје издаваоца садржи истовремено и податке за првих шест месеци пословне године.

Правна лица која се сматрају малим и средњим правним лицима у складу са законом којим се уређује рачуноводство, немају обавезу кварталног извештавања, нити се та обавеза може прописати за ова правна лица.

На основу овлашћења из Закона, Комисија за хартије од вредности донела је **Правилник о извештавању јавних друштава** („Службени гласник РС“, бр. 77/22), којим су уређени садржина, форма и начин објављивања:

1. Годишњих извештаја свих издавалаца;
2. Полугодишњих извештаја издавалаца чијим се хартијама од вредности тргује на посебном сегменту регулисаног тржишта који није листинг; и
3. Кварталних и полугодишњих извештаја издавалаца чијим се хартијама од вредности тргује на листингу регулисаног тржишта.

издаваоцем се сматра лице које издаје хартије од вредности које представљају те депозитне потврде. Издаваоци су и:

- (1) Република, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, правна лица корисници буџетских средстава и организације обавезног социјалног осигурања у Републици;
- (2) Народна банка Србије;
- (3) стране државе, државни органи, централне банке, међународне и наднационалне институције, као што су Међународни монетарни фонд, Међународна банка за обнову и развој, Међународна финансијска корпорација, као и остале чланице Групаације Светске банке, Европска централна банка, Европска инвестициона банка, Европска банка за обнову и развој и остале сличне међународне организације.

МИШЉЕЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА У ВЕЗИ СА ПРИМЕНОМ ПРОПИСА

ПДВ

1. Услови под којима се надоградња и унификација система даљинског управљања средњенапонском мрежом и обука лица за рад у том систему сматра прометом из области грађевинарства

У складу са Законом о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 84/04, . . . и 138/22 – у даљем тексту: Закон), за промет добара и услуга из области грађевинарства који обвезник ПДВ врши другом обвезнику ПДВ, односно лицу из члана 9. став 1. Закона, обавезу обрачунавања и плаћања ПДВ има прималац добара и услуга као порески дужник из члана 10. став 2. тачка 3) Закона, ако је вредност тог промета већа од 500.000 динара, без ПДВ. За промет добара и услуга који се врши између обвезника ПДВ, наведено правило примењује се искључиво ако је тај промет извршен између обвезника ПДВ евидентираних за обавезу плаћања ПДВ у складу са Законом. Правилником о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 37/21, . . . и 60/23 – у даљем тексту: Правилник) ближе се уређује шта се, у смислу члана 10. став 2. тачка 3) Закона, сматра добрима и услугама из области грађевинарства. С тим у вези, а у конкретном случају, када обвезник ПДВ – извођач, на основу уговора закљученог са другим обвезником ПДВ – наручиоцем, од свог материјала врши надоградњу и унификацију система даљинског управљања средњенапонском мрежом (што подразумева испоруку добара уз обавезу инсталације, монтаже конфигурације, функционалног испитивања и обуке лица за рад у систему које се сматрају споредним услугама уз испоруку добара), реч је о промету добара из области грађевинарства у смислу члана 10. став 2. тачка 3) Закона, ако је вредност тог промета већа од 500.000 динара, без ПДВ. Трошкови управљања пројектом и логистички трошкови не представљају посебан промет, већ се урачунавају у накнаду за наведени промет добара.

Напомињемо, промет услуге израде пројектно-техничке документације (пројекат који претходи реализацији уговорених активности) сматра се прометом услуга за који је порески дужник обвезник ПДВ који врши предметни промет. (МФИН, 011-00-550/2023-04 од 2.08.2023. године)

2. На први пренос права располагања без накнаде на новоизграђеном енергетском грађевинском објекту ПДВ се обрачунава и плаћа на основицу коју чини цена коштања тог или сличног објекта у моменту промета, без ПДВ

У складу са Законом о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 84/04, . . . и 138/22 – у даљем тексту: Закон), на први пренос права располагања на новоизграђеним грађевинским објектима или економски дељивим целинама у оквиру тих објеката, ПДВ се обрачунава и плаћа.

Наиме, одредбом члана 25. став 2. тачка 3) Закона прописано је пореско ослобођење без права на одбитак претходног пореза, тј. да се ПДВ не плаћа на промет објеката, осим првог преноса права располагања на новоизграђеним грађевинским објектима или економски дељивим целинама у оквиру тих објеката и првог преноса власничког удела на новоизграђеним грађевинским објектима или економски дељивим целинама у оквиру тих објеката, као и промета објеката и економски дељивих целина у оквиру тих објеката, укључујући и власничке уделе на тим добрима, у случају када је уговором на основу којег се врши промет тих добара, закљученим између обвезника ПДВ, предвиђено да ће се на тај промет обрачунати ПДВ, под условом да стичалац обрачунати ПДВ може у потпуности одбити као претходни порез.

Правилником о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 37/21, . . . и 60/23 – у даљем тексту: Правилник) ближе је уређено шта се сматра

РОКОВНИК ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРОПИСАНИХ ОБРАЧУНА И ЗА ПЛАЋАЊЕ ОБАВЕЗА У МЕСЕЦУ СЕПТЕМБРУ 2023. ГОДИНЕ

Ред. бр.	О П И С	Рок	Број „Привредног саветника“ у којем смо дали објашњења
1	2	3	4
1	Плаћање по основу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и електронско подношење Обрасца ИОСИ за месец август 2023. године	5. IX	7/21
2	Обавеза правних лица и предузетника – исплатилаца прихода по основу естрадних програма забавне и народне музике и других забавних програма да надлежној Пореској управи доставе писмено обавештење о закљученим уговорима са интерпретатором и другим ангажованим лицем у августу 2023. године, у складу са чланом 108а став 7. Закона о порезу на доходак грађана	5. IX	25/10 и 18/17
3	Јавна предузећа и њихова зависна друштва на Web апликацији РИНО – Рокови измирења новчаних обавеза, достављају извештај о неизмиреним обавезама јавних предузећа према привредним субјектима за месец август 2023. године	5. IX	13/13, 6/18 и 9/21
4	Плаћање накнаде за дозволу, односно одобрење за приређивање игара на срећу и накнаде за приређивање класичних и посебних игара на срећу, у складу са Законом о играма на срећу	5. IX	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
5	Обавеза приређивача игара на срећу на аутоматима да Управи за игре на срећу, у саставу Министарства финансија, доставе збир дневних обрачуна за сваки аутомат – Образац ЗДП, за месец август 2023. године	5. IX	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
6	Обавеза приређивача игара на срећу – клађења, да Управи за игре на срећу, у саставу Министарства финансија, поднесу обрачун промета за свако уплатно-исплатно место кладионице, на Обрасцу МОП, за месец август 2023. године	5. IX	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
7	Обавеза приређивача игара на срећу на аутоматима да Управи за игре на срећу, у саставу Министарства финансија, поднесу Образац СБ – Стање механичких и електронских бројчаника, за месец август 2023. године	5. IX	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
8	Обавеза приређивача игара на срећу у играчницама да Пореској управи и Управи за игре на срећу доставе Збирни месечни обрачун накнаде за приређивање посебних игара на срећу у играчницама – Образац ЗМОН, за месец август 2023. године	5. IX	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
9	Уплата наплаћене боравишне таксе за месец август 2023. године, у складу са Законом о угоститељству	5. IX	21/19
10	Достављање Народној банци Србије извештаја о резидентима и нерезидентима – имаоцима хартија од вредности на Обрасцу ХОВ-ДАП у складу са Одлуком о извештавању о пословима с хартијама од вредности – само ако је на дан 31. августа 2023. године стање на рачуну клијента веће од нуле	7. IX ¹	16/17

¹ Крајњи рок за достављање извештаја је пети радни дан од почетка месеца, а у септембру пети радни дан је 7. септембар 2023. године.

АКТУЕЛНИ ПОДАЦИ

1. ПРОСЕЧНА МЕСЕЧНА ЗАРАДА ПО ЗАПОСЛЕНОМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

МЕСЕЦ 2023. године	Број „Службеног гласника РС“	Бруто зарада		Нето зарада	
		износ	ланчани индекс	износ	ланчани индекс
Јануар (Укупно)	23/23	114.228,00	99,1	82.769,00	98,3
Фебруар (Укупно)	33/23	112.212,00	98,2	81.359,00	98,3
Март (Укупно)	43/23	117.669,00	104,9	85.485,00	105,1
Април (Укупно)	53/23	115.631,00	98,3	83.812,00	98,0
Мај (Укупно)	61/23	118.992,00	102,9	86.220,00	102,9
Јун (Укупно)	71/23	118.025,00	99,2	85.539,00	99,2

2. МИНИМАЛНА ЗАРАДА

Запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду. Основица за обрачун социјалних доприноса је бруто минимална зарада. Уколико је бруто минимална зарада виша од најниже основице, допринос се обрачунава на БМЗ, а уколико је БМЗ нижа, основица за обрачун доприноса је најнижа основица. Минимална зарада за период јануар–децембар 2023. године („Службени гласник РС“, бр. 105/22) утврђена је у нето износу од 230 динара по радном часу и примењује се од 1.01.2023. године.

За исплате које се врше од 1. јануара до 31. децембра 2023. године, минимална зарада износи:

Ред. бр.	Месец 2023.	Број сати у месецу	Нето мин. зарада	Бруто мин. зарада
1	Фебруар и Април	160	36.800	49.399,14
2	Јул, Септембар и Децембар	168	38.640	52.023,97
3	Јануар, Јун, Октобар и Новембар	176	40.480	54.648,79
4	Март, Мај и Август	184	42.320	57.273,61

Минимална зарада увећава се за износ регреса за годишњи одмор, топлог obroка, као и за износ увећане зараде за минули рад, за рад у дане празника (државних и верских), за рад ноћу и за прековремени рад.

3. НАЈНИЖА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА ЗА ОБРАЧУН СОЦИЈАЛНИХ ДОПРИНОСА

Најнижа месечна основица за обрачун доприноса за обавезно социјално осигурање износи **35.025** динара ($100.072 \times 35\%$), а примењује се од 1. јануара 2023. године. Најнижа месечна основица примењује се до краја 2023. године, а објављена је у „Службеном гласнику РС“, бр. 143/22.

4. НАЈВИША ОСНОВИЦА ЗА ПЛАЋАЊЕ ДОПРИНОСА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Највиша основица за плаћање доприноса за социјално осигурање износи **500.360** динара (100.072×5), а примењује се од 1. јануара до 31. децембра 2023. године. Највиша месечна основица доприноса објављена је у „Службеном гласнику РС“, бр. 143/22.

5. ИЗВРШАВАЊЕ ОБАВЕЗЕ ЗАПОШЉАВАЊА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ЗА АВГУСТ 2023. ГОДИНЕ

1. Уплатом 50% просечне зараде по запосленом у Републици у износу од **59.012,50** динара до 5. септембра 2023. године ($118.025 \times 50\%$), на прописани рачун: **840-745126843-22**, са позивом на број одобрења (БОП) додељен од Пореске управе – за једну особу са инвалидитетом.

ИЗАШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ НОВА КЊИГА ПРИВРЕДНОГ САВЕТНИКА

ПРИРУЧНИК ЗА ЕЛЕКТРОНСКО ФАКТУРИСАЊЕ, ЕЛЕКТРОНСКО ЕВИДЕНТИРАЊЕ ОБРАЧУНА ПДВ И ФИСКАЛИЗАЦИЈУ

У складу са Законом о електронском фактурисању, Законом о ПДВ и Законом о фискализацији

Привредни саветник је одлучио да сва своја досадашња знања и искуства о примени Закона о електронском фактурисању, Закона о фискализацији и њихово уклапање у правила о ПДВ, стечена кроз писање стручних текстова у часопису, пружање свакодневних консултантских услуга претплатницима, као и кроз већи број одржаних семинара, обједини и изда ново издање у форми приручника који на једном месту садржи сва заокружена објашњења из наведених прописа.

Приручник садржи детаљна, свеобухватна и на великом броју реалних примера из праксе приказана објашњења у вези са применом прописа о електронском фактурисању и фискализацији, као и њиховим ПДВ аспектима.

Приручник је усаглашен са свим важећим прописима из области електронског фактурисања, фискализације и ПДВ, укључујући и **нови Правилник о електронском фактурисању који се примењује од 1. јула 2023. године.**

Нови Правилник о електронском фактурисању („Службени гласник РС“, бр. 47/2023 од 8. јуна 2023. године) замењује три ранија Правилника и доноси значајан број новина и измена у област електронског фактурисања и електронског евидентирања ПДВ преко система електронских фактура.

У првом делу књиге обрађена је практична примена Закона о електронском фактурисању, тј. материја издавања, пријема, процесуирања, сторнирања, чувања и архивирања електронских фактура и електронског евидентирања (појединачног и збирног) обрачуна ПДВ преко СЕФ, а у другом издавању фискалних рачуна и уопште примена Закона о фискализацији.

Руководећи се, пре свега, реалним потребама субјеката приватног и јавног сектора, а на основу свакодневних контаката са корисницима система електронских фактура и решавања њихових оперативних проблема у примени наведених закона, у Приручнику смо велику пажњу посветили обради релевантних повезаних ПДВ аспеката електронских фактура и фискалних рачуна као што су: начин исказивања података из електронских фактура у Обрасцу ПОПДВ и пореској пријави, питања настанка пореске обавезе и права на одбитак претходног пореза, корекцијама обрачунатог и претходног пореза по основу измене уговорене накнаде и сторнирања рачуна, валидношћу фискалног рачуна као ПДВ документа и рачуноводствене исправе и сл. Приручник садржи одговоре на најчешћа питања која смо добили од наших корисника у нашој досадашњој саветодавној подршци корисницима система електронских фактура.

Цена Приручника износи **10.000 динара, без ПДВ** (тј. 11.000 динара са ПДВ).

Сваки купац књиге стиче право да **бесплатно присуствује вебинару** који ћемо због годишњих одмора одржати у првој половини септембра 2023. године (тачан датум ћемо благовремено објавити).

Група аутора

ПРИРУЧНИК ЗА ЕЛЕКТРОНСКО ФАКТУРИСАЊЕ,
ЕЛЕКТРОНСКО ЕВИДЕНТИРАЊЕ ОБРАЧУНА ПДВ
И ФИСКАЛИЗАЦИЈУ

- у складу са Законом о електронском фактурисању,
Законом о ПДВ и Законом о фискализацији -

Београд, јул 2023.

Ne mora da bude problematično...

Unapredite poslovanje potpuno efikasnim rešenjima!

Vaučeri, poklon kartice?

Višenamenski ili jednonamenski.
Fizički ili elektronski.
Brza integracija sa vašim sistemom.

Loyalty programi?

Jedna platforma za sve kanale prodaje.
Model i rešenje prilagođeno vama.
Potpuna pravno finasijska sigurnost.

150+ partnera

Našu partnersku mrežu čini više od 100 firmi sa preko 150 različitih brendova.

35+ šoping centara

Naši partneri su prepoznati u više od 35 najpoznatijih šoping centara širom Srbije.

1500+ lokacija

Kupci koriste naše višenamenske vaučere na preko 1500 lokacija u 9 zemalja.

Implementacija i distribucija poklon vaučera u Jugoistočnoj Evropi:

